

CIS DE STRANDJUTTER



FK

Hij kent het strand als geen ander. Strandjutten is zijn passie en passie is er om gedeeld te worden met anderen. Klaar om je te laten inwijden in de mysteries van de meest gekke strandvondsten?

EEN ZWART WEEKEND

Het weekend van 17-18 september 2016 was een zwart weekend aan zee, maar dan niet op de weg. Nee, het strand kleurde zwart van de aangespoelde mossels. Ze lagen in brede stroken uitgesmeerd over het zand. Miljoenen. Zo'n immens slagveld langs de hele kust had ik nog nooit gezien. En dat ging natuurlijk niet onopgemerkt voorbij. "Is dit normaal?" en "Wat is de oorzaak?" waren veel gehoorde vragen van strandbezoekers. Sommigen staken al een beschuldigende vinger uit naar Nederlandse vissers die met hun elektrische vismethoden hier onze zee zouden kapot vissen. Tijd voor een échte verklaring.

Waar komen ze vandaan?

Om te beginnen, dat veel mossels aanspoelen illustreert gewoon dat er veel zijn. 2016 was een uitzonderlijk goed mosseljaar met in de lente overal massaal mosselbroed. En in de zomer was het dringen geblazen op de strandhoofden. Want mossels leven niet in het zand. Ze hechten zich vast op een harde ondergrond – strandhoofden bijvoorbeeld. Daartoe scheiden ze baard- of byssusdraden af. Wanneer tijdens de zomer de jonge mosseltjes uitgroeien tot grotere exemplaren worden de vasthechtingsdraden noodgedwongen langer – de mosseltjes moeten namelijk vastgehecht blijven aan hun ondergrond – maar ook minder stevig. Bovendien hoopt zich in een groeiende mosselkluit of mosselbank tussen de byssusdraden zand en slib op. Daardoor komen ze makkelijker los als er sterke stromingen zijn, zoals tijdens de herfststormen. Het is dus normaal dat op het einde van het groeiseizoen de eenjarige mossels en mosselkluiten massaal loskomen en aanspoelen. Na de winter zijn de strandhoofden vrijwel kaal.

Dat het om eenjarige mossels ging, bleek uit hun grootte (20-40 mm, gemiddeld 3 cm) of beter nog uit het ontbreken van een jaar- of groeilijn. Want mossels kennen, net zoals bomen, in de winter een groeistop en vormen een groeilijn. Die hadden ze nog niet. Dat ze nu allemaal ineens lossloegen, had dan weer alles te maken met het weer. In de vooravond en nacht van vrijdag 16 september passeerde er een kort venijnig stormpje, en de wind draaide naar het noorden. Dat zorgde voor een sterke onderstroom die de reeds minder vast zittende mosselkluiten losrukte. Zo gaat dat in de natuur: velen zijn geroepen, weinigen uitverkoren.

De een zijn dood... en 'metende meeuwen'

Al die hulpeloze mossels vormden een rijkelijk gedekte tafel voor de meeuwen. Die waren er als de kippen (!) bij om zich tegoed te doen aan al dat lekkers. Altijd grappig om ze bezig te zien, met hun speurende blik, zoekend naar geschikte mossels. Die slikken ze meteen door. Eerst verbrijzelen is er niet bij. Dat doet hun sterk gespierde maag wel. Het is een beproefde techniek om iets te breken. Ooit al eens geprobeerd een okkernoot in je handpalm te breken? Het lukt je niet, maar doe je dat met twee of meer samen, dan lukt het wel. Ook meeuwen passen dit

principe toe. De schelpresten braken ze later uit. Overal lagen braakballen met gebroken mosselschelpen.

Merkwaardig genoeg vond ik telkens ook enkele gave exemplaren en die leken me gemiddeld kleiner dan de aangespoelde exemplaren. Zouden de meeuwen in al hun gulzigheid selectief te werk gaan? Meetwerk van mosseltjes uit de braakballen – niet zo'n vies werkje als je zou denken, de fragmenten zijn netjes schoongemaakt en stinken niet! – toont een gemiddelde lengte van 2 cm (14-25 mm), iets kleiner dus dan de gemiddeld aangespoelde mossel. En dat is geen toeval. Meeuwen kiezen immers mossels die niet te groot (moeilijk te breken) of te klein (weinig vlees) zijn. Nu, ze eten wel grote mossels. Daarbij gaan ze op een andere manier te werk. Grote mossels trekken ze los en vervolgens laten ze die van op een zekere hoogte vallen tot de schelpen breken. Kost wat meer energie maar levert ook meer mosselvlees per keer op. Ze zijn zo dom nog niet, die meeuwen.

Lege mossels, het zijn zelfs nu nog, putje winter, stille getuigen van de zomerse overvloed. Niet voor niets staan lege mosselschelpen op heel wat schilderijen uit de Gouden Eeuw afgebeeld. Daar symboliseren ze 'vanitas' of ijdelheid, en tonen ze de vergankelijkheid, de tijdelijkheid van het aardse bestaan.

FK



FK